

บทที่ 3

การจำแนกรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ตามคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์

ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้วว่า ในการแสดงทัศนคติหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดเข้าไปกับเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ นั้น มีการใช้รูปภาษาหลายแบบด้วยกัน ซึ่งในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยก็ได้ใช้เกณฑ์ที่กว้างที่สุด โดยเก็บรูปภาษาที่ให้ความหมายแสดงทัศนคติ ความคิดเห็น หรือความรู้สึกนึกคิดทุกรูปแล้วนำมาจำแนกตามคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์

จากข้อมูลที่รวบรวมได้ เมื่อผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แล้ว ผู้วิจัย พบว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติ มีทั้งที่เป็นคำเดี่ยวและที่เป็นกลุ่มคำ ซึ่งไม่อาจจะตัดสินลักษณะทางวากยสัมพันธ์ได้ ผู้วิจัยจึงได้นำประโยคทั้งหมดมาวิเคราะห์โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เพื่อดูองค์ประกอบของประโยคเหล่านั้น และดูว่ารูปภาษาที่ให้ความหมายบอกทัศนคติ ความคิดเห็น หรือความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดนั้น เป็นองค์ประกอบในระดับใดของประโยค และผู้วิจัยก็ได้พบว่าสามารถที่จะแยกได้เป็นรูปภาษา 3 ประเภท คือ คำ อนุพยางค์ และวลี ดังจะอธิบายโดยละเอียดดังนี้

3.1 ประเภทของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย

3.1.1 รูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่เป็นคำ คำเหล่านี้สามารถจัดเป็นหมวดคำช่วยหน้ากริยาตามนิยามของวจินตน์ ภาณุพงศ์¹ ปรากฏเป็นองค์ประกอบในภาคแสดงตามกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

คำที่ปรากฏแทนที่คำว่า **กำลัง** ในกรอบประโยคทดสอบ 1ข., 2ข. หรือ 3ข. ได้รวมทั้งคำว่า **กำลัง** ด้วย เรียกว่า คำช่วยหน้ากริยา เช่น

กรอบ 1ข.	ฝน เพิ่ง ตก
กรอบ 2ข.	น้ำ เคย ทำ กับข้าว
กรอบ 3ข.	ครู จะ บอก คะแนน นักเรียน

¹วจินตน์ ภาณุพงศ์. โครงสร้างภาษาไทย. ระบบไวยากรณ์. 2532. หน้า 57-59.

ในข้อมูลได้พบว่า รูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่เป็นคำที่สามารถจัดเป็นคำช่วยหน้ากริยา เหล่านี้ มีทั้งที่ปรากฏโดยลำพังและมี **จะ** ปรากฏร่วมด้วย โดยไม่มีความต่างกันในแง่ความหมาย และจากข้อมูลที่น่าวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบคำที่แสดงทัศนคติทั้งหมด 6 รูป แต่ละคำปรากฏในอัตราความถี่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

คง (จะ)	(29)	เห็น (จะ)	(2)
ย่อม (จะ)	(10)	อาจ (จะ)	(51)
น่า (จะ)	(8)	ควร (จะ)	(5)

ตัวอย่าง ประโยคที่มีรูปภาษาแสดงทัศนคติที่เป็นคำ

ก. คำตอบที่ดีที่สุด **เห็น** จะอยู่ในตอนจบของเรื่องก็องคิด

(วอลแตร์)

ข. ตัวละครกรรม **อาจ** เป็นพระเจ้าหรืออำนาจเร้นลับดังเช่น

ในมหากาพย์ต่างๆ

(ชะตากรรม)

ค. ไม้ปะโลงในที่นี้ **น่า** จะเป็นไม้โปรง

(นิราศ)

3.1.2 รูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นอนุพากย์

อนุพากย์หลักที่แสดงทัศนคติ อนุพากย์ที่แสดงทัศนคตินั้น เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างประโยคแล้ว พบว่า ยังสามารถแยกย่อยได้ ดังนี้

3.1.2.1 อนุพากย์หลักแบบเสนอความ (Presentative Clause)

อนุพากย์เหล่านี้เป็นอนุพากย์ที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ จะเป็นอนุพากย์ที่มีกริยาอยู่ในกลุ่มที่เพียรศิริ เอกนิยม (Ekniyom, 1982)¹ จัดให้เป็นกริยาเสนอความ (presentative verb) ซึ่งตามการวิเคราะห์ของเพียรศิรินั้น ประธานของกริยาเหล่านี้จะเป็นอนุพากย์ซ้อนซึ่งนำด้วย **ว่า** อนุพากย์เหล่านี้ มีสถานะความ (informational status) เป็นความใหม่ (new information) ทำให้ไม่สามารถบรรจุในตำแหน่งต้นประโยคได้ จึงไปปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาแทน โดยที่คำนำหน้าประโยคซ้อน (complimentizer) **ว่า** อาจจะยังปรากฏอยู่หรือไม่ปรากฏก็ได้

¹ Peansin Ekniyom, 1982, A Study of Informational Structuring in Thai Sentence, p.99-100.

ตัวอย่าง

ก. **ดูเหมือน** (ว่า) เขาจะไม่สบาย

ข. **ดูเหมือน** (๘) เขาจะไม่สบาย

นอกจากนี้ ยังอาจไปปรากฏในตำแหน่งระหว่างประธาน และกริยาวิเศษณ์ของอนุพากย์ซ้อนก็ได้

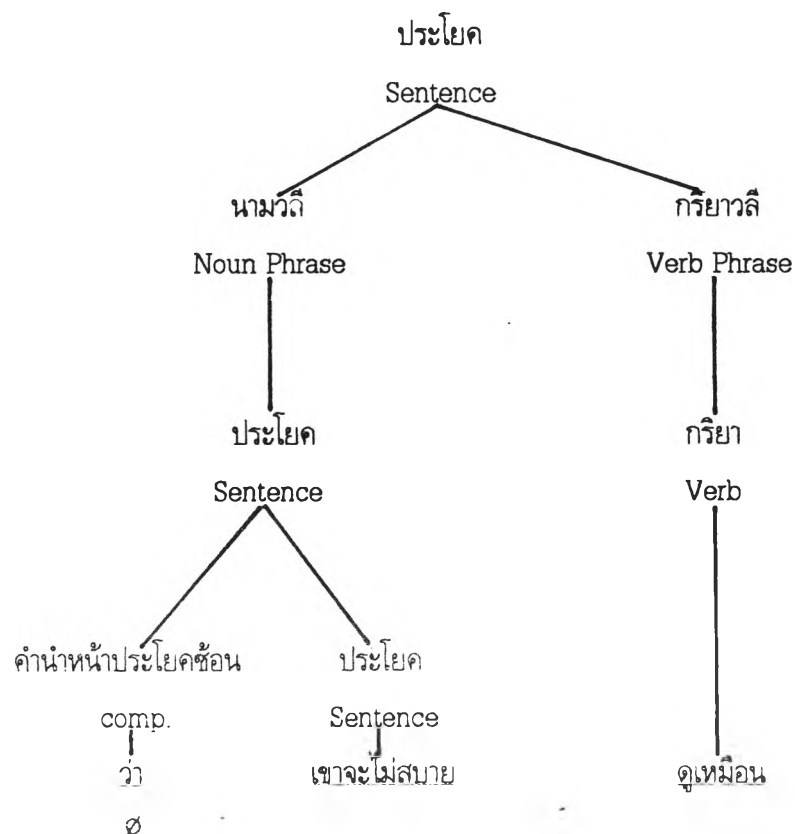
ตัวอย่าง

ก. **ดูเหมือน** (ว่า) เขาจะไม่สบาย

ข. เขา **ดูเหมือน** (ว่า) จะไม่สบาย

เพียรศิริ เอกนิยม (Ekniyom, 1982)² ได้อธิบายลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของประโยคเหล่านี้ โดยใช้กลไกไวยากรณ์แปรรูป โดยได้เสนอโครงสร้างลึกของประโยค ดังแผนภูมิต่อไปนี้

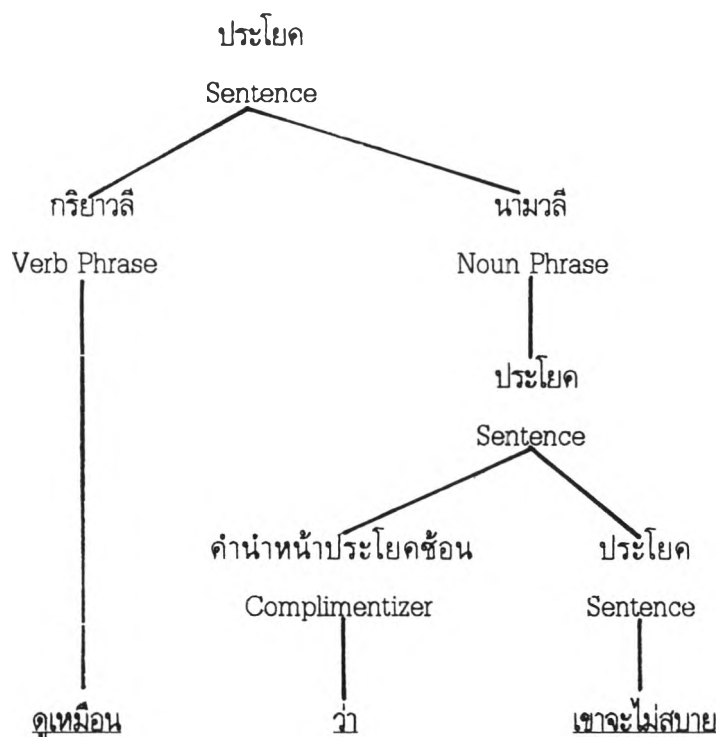
แผนภูมิที่ 1 แสดงโครงสร้างลึกของประโยค

² เรื่องเดิม, หน้า 110

และเสนอกฎแปรรูปของโครงสร้างลิ้นด้วยกฎแปรรูปแบบบังคับ (obligatory) ที่ย้ายอนุพากย์ซ้อนซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน และมีคุณสมบัติไม่พอที่จะขึ้นต้นประโยคไปอยู่ตามหลังกริยาวลี ทำให้เกิดโครงสร้างใหม่หลังจากการแปรรูป ตามแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงการย้ายอนุพากย์ซ้อนในประโยคโครงสร้างลิ้น

ต่อจากนี้ อาจจะสามารถใช้กฎแปรรูปแบบไม่บังคับ (optional) เพื่อลดรูปคำนำหน้าประโยคซ้อน (complimentizer) **ว่า** ทำให้ได้โครงสร้างประโยคใหม่ ดังนี้คือ

ดูเหมือนเขาจะไม่สบาย

สำหรับอนุพากย์ที่แสดงทัศนคติ ปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยาวลีของอนุพากย์ซ้อนในบางประโยคนั้น เพียรศิริ เอกนิยม (Ekniyom, 1982)¹ เสนอว่าอาจมีการแปรรูปแบบไม่บังคับของประโยค ซึ่งจะย้ายกริยาหลักของประโยคเข้าไปวางไว้หน้ากริยาวลีของอนุพากย์ซ้อน ได้รูปประโยคใหม่เป็น

เขาดูเหมือนจะไม่สบาย

¹ เพียรศิริ, หน้า 109-114

ในข้อมูลที่รวบรวมได้มีอนุพจน์หลักลักษณะนี้อยู่ 10 อนุพจน์ด้วยกัน ปรากฏในอัตราความถี่แตกต่างกันไปดังนี้

คงจะเป็นที่ทราบกันแล้ว	(2)	จริงอยู่	(1)
เป็นที่ทราบกันดี	(1)	แน่นอนที่สุด	(1)
คงมีความเป็นไปได้	(1)	ดูเหมือน	(12)
น่าสังเกต	(1)	ดู	(8)
เป็นที่น่าสังเกต	(3)		
เป็นที่น่าสงสัย	(1)		

ตัวอย่าง

ก. น่าสังเกตว่าในช่วงเวลาเพียง 4 ปี ปาชายเลนมีอัตราการลดลงถึง 2%

(นิราศ)

ข. ดูเหมือนผู้คนไม่นิยมอ่านด้วย (ชะตากรรม)

ค. ในปัจจุบันดูเหมือนจะไม่มีใครกล่าวถึงความแตกต่างระหว่าง MNCs ของญี่ปุ่นกับ MNCs ของประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ อีกเลย

(หนังสือ)

3.1.2.2 อนุพจน์หลักแบบแสดงความเห็น (Evaluative Clause) นอกจากกรุปภาษาแสดงทัศนคติจะปรากฏเป็นอนุพจน์หลักแบบเสนอความ (Presentative Clause) ซึ่งมีประธานเป็น อนุพจน์ซ้อนนำด้วย ว่า แล้ว ผู้วิจัยยังได้พบอนุพจน์หลักซึ่งมีอนุพจน์ซ้อนนำด้วย (compliment izer) ที่ ปรากฏร่วมด้วย ความแตกต่างของอนุพจน์ทั้งสองแบบนี้ ก็คือ อนุพจน์ ว่า จะให้ความใหม่ (assertive clause) ในขณะที่อนุพจน์ ที่ ให้ความหมายเดิม (presupposed clause) ดังนั้น ใน กรณีของ ว่า ประธานที่เป็นประโยคซ้อนจะต้องอยู่หลังกริยาเสมอ แต่ถ้าเป็น ที่แล้ว อนุพจน์นั้นมีโอกาสปรากฏในตำแหน่งหน้าหรือหลังกริยาก็ได้ กริยาเหล่านี้เป็นกริยาที่ให้ความเห็นในเชิงประเมิน (evaluative verbs) อนุพจน์หลักเหล่านี้จึงได้จัดได้ว่าเป็นอนุพจน์แบบแสดงความเห็น

ตัวอย่าง

ก. น่าเสียดายที่เขาเมาสาย

ข. ที่เขาเมาสายน่าเสียดาย

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลที่น่ามาศึกษาผู้วิจัยพบรูปภาพแสดงทัศนคติที่เป็นอนุพากย์หลัก และมีอนุพากย์ซ้อนนำด้วย ที่ เพียง 2 รูป ซึ่งปรากฏในอัตราความถี่เพียงรูปละ 1 ครั้ง ดังนี้ (ตัวเลขในวงเล็บแสดงจำนวนครั้งที่ปรากฏ)

นำเสียดาย (ที่) (1) แน่นอนที่สุด (ที่) (1)

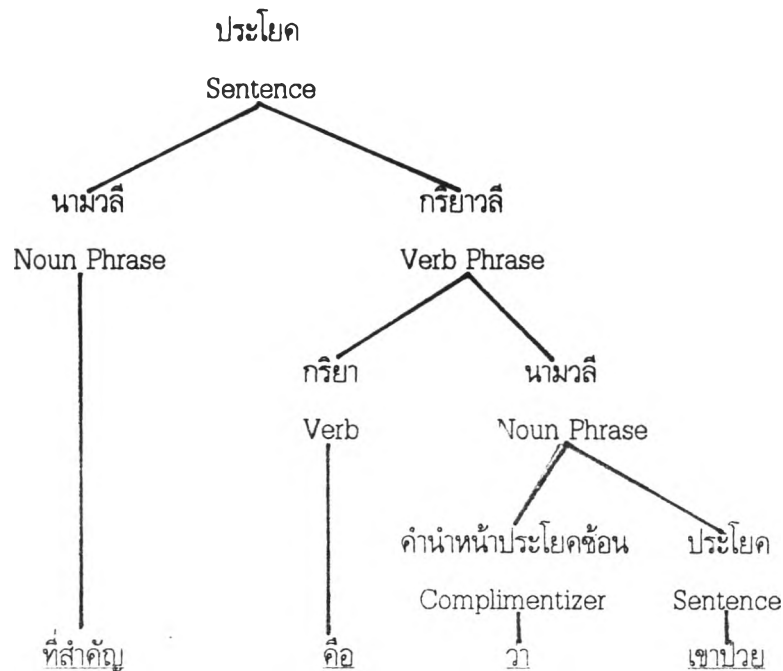
ตัวอย่าง

ก. นำเสียดาย ที่ปัจจุบันไม่ค่อยมีใครสนใจงานเขียนของเขา
(วอลแตร์)

ข. แน่นที่สุด ที่วอลแตร์จะต้องอ้างเป็นตัวอย่าง
(วอลแตร์)

3.1.2.3 รูปภาพแสดงทัศนคติที่เป็นอนุพากย์หลักแบบบอกความเท่าเทียมกัน (Equative clause) ซึ่งมีกริยาบอกความเท่าเทียมกัน (equative verb) คือ ปรากฏอยู่ซึ่งเพียรศิริ เอกนิยาม (Ekniyom, 1982 : หน้า 140) เรียกประโยคที่มีกริยาบอกความเท่าเทียมกัน ซึ่งมีประโยคซ้อนปรากฏอยู่นี้ว่า ประโยคเน้น (focused sentence) ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงโครงสร้างลิขของประโยคเน้น

คำนำหน้าอนุพากย์ซ้อน ว่า อาจจะไม่จำเป็นต้องมีก็ได้ด้วยกฎแปรรูปแบบไม่บังคับ (optional) ดังนั้นประโยคนี้จึงอาจจะมีรูปโครงสร้างผิวเป็น 2 รูป ดังต่อไปนี้

ที่สำคัญ คือว่าเขาป่วย

ที่สำคัญ คือเขาป่วย

นอกจากนี้ เมื่อไม่มีคำนำหน้าอนุพากย์ซ้อน ว่า ก็ยังอาจจะลดรูปกริยา คือ ออกได้ การลดรูป คือ ในประโยคนี้ เป็นปรากฏการณ์ที่พบในประโยคแสดงความเท่าเทียมกัน ที่นามวลีทั้งที่เป็นประธานและที่ปรากฏตามหลังกริยาต่างก็เป็นข้อความเก่า (given information) เช่นในประโยคดังต่อไปนี้

วันนี้ (คือ) วันศุกร์

นี้ (คือ) หัวข้อของการประชุมวันนี้

ที่น่าชม (คือ) เขาเป็นคนมีความรับผิดชอบ

จากข้อมูลผู้วิจัยพบอนุพากย์หลักที่ตามด้วยกริยาบอกความเท่าเทียมกัน (equative verb) คือ เพียง 3 รูป ปรากฏในอัตราความถี่แตกต่างกันออกไปดังนี้ (ตัวเลขในวงเล็บแสดงจำนวนครั้งที่ปรากฏ)

ข้อสำคัญคือ (1)

ที่สำคัญคือ (1)

ข้อที่น่าสังเกตคือ (1)

ตัวอย่าง

ก. **ที่สำคัญคือ** มันจะลดด้านที่เป็นศิลปะลงไป (ชะตากรรม)

ข. **ข้อสำคัญคือ** คนไทยเหล่านี้พูดภาษาไทยไม่ใช่ภาษาจีน

(พระเจ้าเหา)

ค. **ข้อที่น่าสังเกตคือ** รายละเอียดต่างๆ ที่ปรากฏในนิราศนั้นตรงกับผลการวิจัย

เรื่องป้าชายเลนที่นักวิทยาศาสตร์ปัจจุบันในสาขาวิชาดังกล่าวได้ศึกษารวบรวม

ไว้

(นิราศ)

ในข้อมูลไม่พบกรณีที่ไม่มี คือ ปรากฏ

3.1.2.4 *อนุพจน์หลักแบบบอกความ* (Assertive clause) และมีกรรมเป็นอนุพจน์ซ้อน ซึ่งฮูเปอร์ (Hooper, 1975)¹ ให้นิยามกริยาบอกความ (assertive verb) ว่าเป็นกริยาที่ต้องการกรรมที่เป็นประโยคซ้อน ซึ่งมีคุณสมบัติให้ข้อความใหม่ (assertive clause) กริยาเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้แก่ กริยาที่บอกการพูด ความคิด และความเชื่อ เช่น say, believe, think เป็นต้น

ตัวอย่าง

ก. He **said** that it's just started to rain.

ข. **It's impossible that** War and Peace will be shown tonight.

สำหรับในประโยคภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่าในประโยคเหล่านี้มักจะมีการละรูป ประธานของกริยาด้วย ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากว่าประธานของกริยาชุดนี้ให้ความหมายที่ไม่ชี้เฉพาะเจาะจงชัดเจน และมีลักษณะไม่อ้างถึงอะไรชัดเจนนัก (non-referential) ตามที่อาภรณ์ สุรินทรมนต์ (Surintramont, 1979)² กล่าวว่า นามวลีบางนามวลีในประโยคอาจจะมีคุณสมบัติทางความหมายน้อยมาก เมื่อปรากฏอยู่ในโครงสร้างลึก (deep structure) กล่าวคือ มีคุณสมบัติเพียง [+nominal] และ [-definite] เท่านั้น ดังนั้นนามที่ให้ความหมายไม่ชี้เฉพาะนี้จะหายไปจากโครงสร้างผิวด้วยการแปรรูปแบบบังคับ ที่ลดหน่วยซึ่งมีคุณสมบัติทางความหมายไม่เฉพาะเจาะจงลักษณะนี้ได้ จากข้อเสนอของอาภรณ์นี้ อาจจะนำมาอธิบายการละประธาน เรา และ เขา ซึ่งไม่มีการอ้างถึงแบบเจาะจงชัดเจนได้ แต่การละประโยคนี้เป็นการละแบบไม่บังคับ ดังนั้นจึงอาจจะปรากฏในรูปผิว (surface form) สองรูปดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ก. เรา ~~เชื่อ~~กันว่าวิญญาณมีจริง

ข. ~~เชื่อ~~กันว่าวิญญาณมีจริง

ก. เรา ~~กล่าว~~กันทั่วไปว่าคนไทยมีนิสัยรักสงบ

ข. ~~กล่าว~~กันทั่วไปว่าคนไทยมีนิสัยรักสงบ

ก. เรา ~~อาจ~~กล่าวได้ว่า ปัญหาการจราจรก็เป็นปัญหาใหญ่เช่นกัน

~~อาจ~~กล่าวได้ว่า ปัญหาการจราจรก็เป็นปัญหาใหญ่เช่นกัน

¹ J.A.Hooper, 1975, On Assertive Predicates, Syntax and Semantics_4, pp.91-125.

² Aporn Surintramont, 1979, Some Deletion Phenomena in Thai, pp.5-27.

จากข้อมูลที่น่าจะศึกษา ผู้วิจัยพบอนุพากย์หลักชนิดนี้จำนวน 10 รูป ปรากฏในอัตราความถี่แตกต่างกันออกไปดังนี้ (ตัวเลขในวงเล็บแสดงจำนวนครั้งที่ปรากฏ)

เชื่อกัน (ว่า)	(1)	เห็นได้ (ว่า)	(1)
ถือกัน (ว่า)	(1)	จะเห็นได้ (ว่า)	(12)
กล่าวกัน (ว่า)	(3)	จะเห็น (ว่า)	(4)
กล่าวกันทั่วไป (ว่า)	(1)	จะพบ (ว่า)	(1)
กล่าวได้ (ว่า)	(2)		
อาจกล่าวได้ (ว่า)	(1)		

ตัวอย่าง

- ก. **กล่าวได้**ว่า ปาชายเลนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญแหล่งหนึ่ง
(นิราศ)
- ข. **จะเห็นได้**ว่าอัตราดอกเบี้ยยูโรดอลลาร์ (3 เดือน) ร้อยละ 8.6875
สูงขึ้นจากร้อยละ 8.5 ในเดือนมีนาคม (ภาวะตลาด)
- ค. **เชื่อกันว่า**ปีโตรเลียมส่วนใหญ่เกิดจากซากพืชซากสัตว์ที่ตายและถูกทับถม
จมอยู่ใต้ดินเป็นเวลาหลายล้านปี (ปีโตรเลียม)

3.1.3 **รูปภาษาแสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นวลี** จากการวิเคราะห์โครงสร้างวากยสัมพันธ์ของประโยค ได้พบว่ารูปภาษาแสดงทัศนคติส่วนหนึ่งปรากฏในตำแหน่งของวิเศษณ์ ซึ่งมีได้หลายตำแหน่งในโครงสร้างผิว รูปภาษาแสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นวลีในข้อมูลนั้นมีจำนวน 10 รูป แต่ละรูปก็จะปรากฏในอัตราความถี่ที่แตกต่างกันออกไปดังนี้ (ตัวเลขในวงเล็บแสดงจำนวนครั้งที่ปรากฏ)

ที่จริงแล้ว	(1)	ความจริงแล้ว	(3)
ที่แท้จริงแล้ว	(1)	ความจริงนั้น	(1)
อันที่จริงแล้ว	(1)	ความจริง	(5)
โดยปกติ	(3)	โดยทั่วไป	(1)
โดยปกติแล้ว	(1)	โดยทั่วไปแล้ว	(2)

ตัวอย่าง

- ก. **ที่จริงแล้ว**เราควรรู้จักเอนไซม์กันเป็นอย่างดีมานาน (เอนไซม์)
- ข. การประชุมสมัยสามัญของสมัชชา **โดยปกติ**จะเริ่มขึ้นในวันอังคารของ
สัปดาห์ที่สามของเดือนกันยายนของทุกปี (สหประชาชาติ)
- ค. **ความจริงแล้ว** สิ่งทีวอลเตอร์สอดแทรกเข้าไปนั้นล้วนแต่เป็นปัญหาหนักทั้งสิ้น
(วอลเตอร์)

จากข้อมูลที่นำมาศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้รูปภาษาแสดงทัศนคติระดับคำ ปรากฏในอัตตราความถี่รวมทั้งสิ้น 105 ครั้ง อันดับรองลงมา มีการใช้อุพากย์ ปรากฏในอัตตราความถี่รวมทั้งสิ้น 63 ครั้ง ส่วนการแสดงทัศนคติในระดับวลีปรากฏในอัตตราความถี่รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง

สำหรับประเภทของบทความที่มีการใช้รูปภาษาที่แสดงทัศนคติมากที่สุด คือ บทความสาขามนุษยศาสตร์ มีการใช้รูปภาษาที่แสดงทัศนคติถึง 72 ครั้ง รองลงมา คือ บทความสาขาสังคมศาสตร์ มีการใช้รูปภาษาที่แสดงทัศนคติ 64 ครั้ง ส่วนบทความสาขาวิทยาศาสตร์ มีการใช้รูปภาษาที่แสดงทัศนคติ 50 ครั้ง ผลการวิเคราะห์นี้อาจจะสรุปออกมาเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงอัตราการปรากฏของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในบทความสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

บทความ	คำ	วลี	อุพากย์	รวม
	จำนวนครั้ง	จำนวนครั้ง	จำนวนครั้ง	จำนวนครั้ง
สาขามนุษยศาสตร์	44	4	24	72
สาขาสังคมศาสตร์	30	10	24	64
สาขาวิทยาศาสตร์	31	4	15	50
รวม	105	18	63	186

3.2 ตำแหน่งของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย

จากการที่ได้ศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติ ในภาษาไทย จะเห็นได้ว่า ผู้พูดสามารถเลือกใช้ภาษาในการแสดงทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของตนได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับคำ วลี จนถึงอุพากย์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าต้องการให้ความสำคัญกับทัศนคติ หรือความรู้สึกนึกคิดของตนที่มีต่อเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสารนั้นมากน้อยเพียงใด

สำหรับเรื่องตำแหน่งรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยนั้น เท่าที่พบในข้อมูลปรากฏว่า รูปภาษาที่แสดงทัศนคติสามารถปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งต้นประโยค กลางประโยค ขณะเดียวกันพบประโยคที่มีรูปภาษาแสดงทัศนคติเกิดขึ้นพร้อมกันทั้ง 2 ตำแหน่งในประโยคเดียวกัน คือ ทั้งต้นประโยค และกลางประโยค ส่วนในตำแหน่งปลายประโยคไม่พบในข้อมูล ดังนั้นก่อนที่จะจำแนกว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติชนิดใด ปรากฏในตำแหน่งใดได้บ้างนั้น ผู้วิจัยขอกำหนดเกณฑ์ตำแหน่งที่รูปภาษาดังกล่าวปรากฏ ซึ่งก็พบว่ามียาวละเอียดดังนี้

3.2.1 **ตำแหน่งต้นประโยค** หมายถึง การที่รูปภาษาที่แสดงทัศนคติปรากฏเป็นองค์ประกอบแรกของประโยคในแนวเรียง

ตัวอย่าง

- ก. โดยปกติน้อยจะตื่นเช้า
- ข. น่าสังเกตว่าในช่วงเวลาเพียง 2-3 ปี ป่าไม้ในประเทศไทยมีอัตราการลดลงมาก
- ค. กล่าวกันว่า วัฒนธรรมตะวันตกมีบทบาทต่อกลุ่มวัยรุ่นในประเทศไทยมากขึ้น

3.2.2 **ตำแหน่งกลางประโยค** หมายถึง การที่รูปภาษาที่แสดงทัศนคติปรากฏอยู่หน้ากริยาวลีของประโยคในแนวเรียง

ตัวอย่าง

- ก. นิดคงจะไปเชียงใหม่
- ข. เด็กคนนี้ดูเหมือนจะไม่สบาย
- ค. ความจริงเธอควรจะตัดสินใจเอง

สำหรับกรณีของประโยคที่มีรูปภาษาที่แสดงทัศนคติมากกว่าหนึ่งรูปในประโยคเดียวกัน ได้แก่ ประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

- ก. ที่จริงแล้วเราควรดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ
- ข. กล่าวกันว่ารัฐบาลชุดนี้อาจจะอยู่ไม่ครบวาระ 4 ปี

3.2.3 **ตำแหน่งปลายประโยค** ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลรูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่เกิดในตำแหน่งนี้ แม้ว่าตามไวยากรณ์ของภาษา ตำแหน่งปลายประโยคก็เป็นตำแหน่งที่รูปภาษาแสดงทัศนคติปรากฏได้ กล่าวคือ มีลักษณะการให้ความเห็นเสริมหลังจากพูดออกไปแล้ว (afterthought) เช่น

ตัวอย่าง

- ก. เขาไปมาแล้ว น่ากลัว
- ข. งานนี้ก็สนุกดี ที่จริง

3.3 การจำแนกรูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นองค์ประกอบของประโยค

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติ สามารถปรากฏได้ในตำแหน่งต้นประโยค กลางประโยค และอาจจะปรากฏทั้ง 2 ตำแหน่งในประโยคเดียวกัน แต่เมื่อได้ทำการจำแนกและวิเคราะห์โดยละเอียดแล้ว พบว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติแต่ละรูปไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระในทุกตำแหน่งในประโยค

3.3.1 รูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่เป็นคำ ปรากฏเฉพาะตำแหน่งกลางประโยค

จากการที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียด ผู้วิจัยพบว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นคำช่วยหน้ากริยา (auxiliaries) ที่ใช้แสดงความเห็นของผู้พูดเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกริยา และความจำเป็นของผู้ทำกริยา จะปรากฏเฉพาะตำแหน่งกลางประโยคเพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้น

ตัวอย่าง

- ก. ไม้ปะโลงในที่นี้ น่าจะเป็นไม้โปรง (นิราศ)
- ข. ความคล่องจองดูจะมีมากกว่าความขัดแย้งในระยะที่ผ่านมา (พลวัต)
- ค. ตัวชะตากรรมอาจเป็นพระเจ้าหรืออำนาจเร้นลับ ดังเช่นในมหากาพย์ต่างๆ (วรรณกรรม)

3.3.2 รูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่เป็นวลี พบได้ทั้งตำแหน่งต้นประโยคและกลางประโยค

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทยที่ปรากฏเป็นวลี ไม่ได้แสดงให้เห็นเฉพาะความคิดเห็นของผู้พูด เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกริยา และความจำเป็นของผู้ทำกริยา เหมือนกับรูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่เป็นคำช่วยหน้ากริยา (auxiliaries) แต่ยังคงให้เห็นถึงทัศนะของผู้พูดที่มีต่อเหตุการณ์ รวมถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์นั้นๆ ดังนั้น การปรากฏเป็นองค์ประกอบของ ประโยคของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นวลี จึงไม่ปรากฏเฉพาะตำแหน่งกลางประโยคเท่านั้น แต่ยังสามารถปรากฏได้ในตำแหน่งต้นประโยคด้วย

ละประโยค จะมีอัตราความถี่ที่แตกต่างกันออกไป จากข้อมูลที่น่ามาศึกษาทั้ง 15 บทความ ปรากฏว่า รูปภาษาดังกล่าวปรากฏในตำแหน่งกลางประโยคมากที่สุด คิดเป็นจำนวนถึง 129 ครั้ง และที่ปรากฏรองลงมา คือที่ตำแหน่งต้นประโยค 57 ครั้ง ส่วนในตำแหน่งท้ายประโยคไม่พบใน ข้อมูล

ตารางที่ 4 แสดงอัตราการปรากฏของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในตำแหน่งต้นประโยค กลางประโยค และท้ายประโยค

ชนิดของรูปภาษา ที่แสดงทัศนคติ	ต้นประโยค (ครั้ง)	กลางประโยค (ครั้ง)	ท้ายประโยค (ครั้ง)	รวม (ครั้ง)
คำ	-	105	-	105
วลี	11	7	-	18
อนุพากย์	46	17	-	63
รวม	57	129	-	186

3.4 สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กล่าวมาในข้อ 3.1-3.3 น่าจะสรุปได้คร่าวๆ ว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย ปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ ปรากฏในตำแหน่งที่คงที่ กล่าวคือ สามารถที่จะปรากฏได้เฉพาะตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในประโยคเท่านั้น ซึ่งตามตารางที่ 4 จะเห็นว่า รูปภาษาที่ปรากฏเป็นคำส่วนใหญ่จะมีตำแหน่งคงที่ คือเกิดได้เฉพาะตำแหน่งกลางประโยคเท่านั้น ในขณะที่รูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นวลีและอนุพากย์ ปรากฏในตำแหน่งไม่คงที่ คือ สามารถ ปรากฏได้ทั้งในตำแหน่งต้นประโยค และกลางประโยค

อย่างไรก็ดี การวางตำแหน่งของรูปภาษาที่แสดงทัศนคติในภาษาไทย ก็อาจจะ มีความสัมพันธ์กับการให้น้ำหนักความสำคัญของสาระ คือ เมื่อรูปภาษาที่แสดงทัศนคติปรากฏอยู่ต้น ประโยค จะแสดงความสำคัญมากกว่าเมื่อปรากฏอยู่กลางประโยค และเมื่อปรากฏอยู่กลางประโยคก็ จะแสดงความสำคัญมากกว่าเมื่อปรากฏอยู่ท้ายประโยคตามลำดับ ตามที่วีจินตัน ภาณุพงศ์¹ ได้ เสนอไว้

¹ วีจินตัน ภาณุพงศ์, เรื่องเดิม, หน้า 34

ตัวอย่าง

ก. ตามธรรมดาน้อยเป็นเด็กขยันนะ

ข. น้อยเป็นเด็กขยันนะตามธรรมดา

จากประโยคตัวอย่าง จะถือว่า "ตามธรรมดา" ไม่สัมพันธ์กับส่วนอื่นใดเพียงส่วนเดียว แต่จะสัมพันธ์กับส่วนที่เหลือทั้งหมดรวมกัน คือ สัมพันธ์กับ "น้อยเป็นเด็กขยันนะ" และอาจจะเป็นเพราะสาเหตุดังกล่าว ที่ทำให้รูปภาษาที่แสดงทัศนคติลักษณะนี้สามารถเคลื่อนที่ หรือโยกย้ายได้

สรุปได้ว่า การปรากฏตามตำแหน่งต่างๆ ของรูปภาษาที่แสดงทัศนคตินั้น ขึ้นอยู่กับชนิดของรูปภาษาเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติเป็นหน่วยความหมายที่เล็กที่สุด เช่น คำ ตำแหน่งก็จะคงที่ ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่ารูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่เป็นคำ สามารถปรากฏได้เพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้นคือ ตำแหน่งกลางประโยค ส่วนรูปภาษาที่แสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นวลี และอนุพากย์ สามารถปรากฏได้หลายตำแหน่งในประโยค ขึ้นอยู่กับการให้น้ำหนักความสำคัญ